

اوضاع داخلی اقتصاد از زبان یک فعال اقتصادی

نقطه، سر خط ...

دیدگاه آقای ضیا متحدان، رییس هیأت مدیره شرکت زیراکس ایران، در رابطه با تحولات اقتصادی ایران

آنچه از شواهد بر می آید مبین این واقعیت است که متأسفانه اقتصاد ایران در سال ۸۸ از چشم انداز خوب و روشنی برخوردار نیست. کاهش قیمت نفت که در نتیجه رکود حاکم بر جهان و افت شدید تقاضای کشورهای بزرگ صنعتی در زمینه انرژی رخ داده، اقتصاد کشور ما را نیز تحت الشعاع خود قرار داده است. اگرچه بحران مالی جهانی با کاهش قیمت بسیاری از مواد اولیه تولید و افت محسوس قیمت کالاهای وارداتی، این قابلیت را دارد که سطح قیمت های داخلی را تا حدودی کاهش داده و در تنزل تورم در کشور نقش داشته باشد، اما کمبود منابع درآمدی بودجه ای که به سهم خود در افزایش کسری بودجه دولت و تعطیل یا تعلیق بسیاری از پروژه های عمرانی و زیربنایی اقتصادی نقش دارد و در بروز تورم مؤثر است، این روند را متوقف و یا ضعیف خواهد کرد. متأسفانه سال ۸۷ را در شرایطی به پایان رساندیم که بسیاری از متغیرهای اقتصادی - به خصوص در بحث تولید - از نمره قابل قبولی برخوردار نبودند. به عنوان مثال، بانک های کشور با بحران نقدینگی مواجه بودند، تا جایی که حتی تسهیلات برای تولید و اشتغال نیز محدود شده بود. این در حالی است که در شرایطی که در همه کشورهای دنیا، تلاش دولتمردان و سیاست گذاران بر توسعه تولید و سرمایه گذاری و تقویت بخش مولد جامعه معطوف است، در کشور ما، درهای پرداخت تسهیلات به روی این قشر بسته شده و بسیاری از بنگاه ها و مؤسسات تولیدی با مشکلات عدیده ای مواجه شده اند، تا جایی که این امر حتی به تعطیلی بسیاری از این شرکت ها انجامید. متأسفانه در این رابطه، ضعف اصلی در برخی سیاست های کارشناسی نشده است که بعضاً عواقب سختی را به جامعه تحمیل می کند. نمونه ای از این اقدامات، طرح بنگاه های زودبازده می باشد که بنا به آمار بانک مرکزی با ۳۸ درصد انحراف مواجه بوده است. در حالی که این طرح، بخش عظیمی از سرمایه و نقدینگی بانکی را از منابع بالقوه تولید خارج و به چرخه اقتصاد مصرفی و نقدینگی تورم زای کشور وارد کرد که یکی از نتایج ساده آن، افزایش سرسام آور قیمت زمین و ساختمان بود.

مقوله دیگر که این روزها یکی از مباحث مهم همه محافل اقتصادی، صنعتی و حتی خانوار شده، بحث آزادسازی قیمت های انرژی است. متأسفانه پرداختن به فرعیات هیچ گاه نمی تواند منجر به نتیجه مثبت و قابل قبولی شود. این موضوع نیز پرداختن از اصل به فرع است. چرا مردم ایران باید انرژی را به قیمت های جهانی خریداری کنند، اما اتومبیل را به قیمت های مصوب

داخل؟ در حالی که قیمت یک دستگاه اتومبیل، حتی در آمریکا، به مراتب از قیمت اتومبیل های ایرانی پایین تر است. چرا باید حقوق و مزایای نیروی کار بر مبنای قیمت های نازل داخلی و به صورت فرمایشی تعیین شود، اما انرژی مصرفی وی بر مبنای قیمت های جهانی باشد؟ در بحث تولید محصولات کشاورزی این سؤال مطرح است که چرا قیمت محصولات کشاورزی بر مبنای قیمت های جهانی تعیین نمی شود؟ پاسخ همه این سؤالات را باید در قیمومیت دولت بر فضای تولید و اقتصاد کشور جست و جو کرد. اگر دولت قصد دارد قیمت بنزین را تنظیم کند، ابتدا باید اقتصاد را اصلاح نماید. اگر اقتصاد کشور اصلاح شود و مسایلی از قبیل تولید، اشتغال، توزیع عادلانه درآمد، بهبود نظام تأمین اجتماعی، جامعیت نظام سلامت و همه موارد مربوط به اقتصاد رفاه در کشور از منظر قابل قبولی برخوردار باشند، بدون شک اصلاح قیمت های انرژی موضوع نگران کننده ای نخواهد بود.

تولید فلج

سیاست های وارداتی، نمونه دیگری از مشکلات اقتصادی است. علیرغم همه مشکلاتی که دامن گیر تولید و صنعت کشور شده است، واردات بسیاری از محصولات با قیمت هایی پایین تر از قیمت های داخلی، منجر به فلج شدن چرخ تولید و افزایش میزان مشکلات در داخل کشور شده که بیکاری یکی از آن نمونه ها است. کشور ما با حجم بالایی از جمعیت جوان مواجه است که حمایت و تأمین نیاز این تعداد جوان - که خود سرمایه های این مرز و بوم هستند - نیازمند اتخاذ راهکارهایی بس گسترده تر و کارشناسانه تر است؛ راهکارهایی که ضمن تشویق و ترغیب کارآفرینان و صاحبان سرمایه به تکاپوی بیشتر، موجب دلگرمی جوانان به آینده روشن این مرزوبوم شود. کشور ما از نعمت های خدادادی فراوانی برخوردار است که وجود همین نعمت ها باعث شده علیرغم ۳۰ سال تحریم های ناجوانمردانه و به دور از انصاف و قطعنامه تحریمی از کشورهای بزرگ دنیا، هنوز بتوانیم روی پای خود بایستیم. جمعیت جوان، منابع طبیعی فراوان، کارآفرینان سخت کوش و دلسوز، تحصیلکردگان و کارشناسان خیره و موقعیت های ممتاز جغرافیایی و سیاسی، همگی از عواملی هستند که در صورت اهتمام مسؤولان امر می توانند در ارتقای کشور نقشی اساسی ایفا کنند. یکی از این موقعیت های ممتاز کشور به صنعت توریسم ایران برمی گردد که از پتانسیل بسیار

بالایی برخوردار بوده، اما متأسفانه مهجور مانده است. این در حالی است که ترکیه توانسته در این زمینه گام هایی بسیار بزرگ بردارد و درآمد سرشاری را از راه جذب گردشگران عاید خود کند.

علاوه بر همه این مسایل متأسفانه در کشور ما، دولت حامی بخش خصوصی نیست، بلکه بر عکس رقیب کارآفرین و بخش خصوصی است. نرخ های بهره بانکی که در همه جای جهان روندی نزولی را طی می کنند، در کشور ما رو به افزایش می باشند. نتیجه این امر، توجه ناپذیری سرمایه گذاری و توقف پروژه های مرتبط با تولید است. از طرف دیگر، شرایط را برای ورود اجناس چینی که با نرخ بهره پایین، نرخ مالیات پایین، دستمزدهای منطبق با موازین بازار و بسیاری حمایت های دولتی و قانونی تولید شده اند، فراهم کرده ایم. در این شرایط، و با همه این مسایل ریز و درشت، گفت و گو از اثرات آزادسازی قیمت انرژی و بایدها و نبایدهای آن، پرداختن از اصل به فرع می باشد. مشکل دیگر حمایت از برخی شرکت های زیان ده است. این سیاست که دولت به هر قیمت ممکن از شرکتی که به صورت بالقوه ورشکسته است و بدون کارایی، تنها به قدرت یارانه های دولتی به تولید بپردازد، سیاست غلطی است. اگر دولت به جای حمایت مادام العمر صنایع، به خرید ملزومات، دستگاه ها و امکانات تولید و تحویل این ملزومات به تولیدکننده بسنده کند و فقط در ایام آغازین تولید تا رسیدن به روال منطقی، او را حمایت کند، به مراتب شرایط برای رقابت و افزایش کارایی بین بنگاه های تولیدی فراهم تر خواهد شد. در حالی که دولت با حمایت های فراوان از برخی تولیدات دولتی، شرایط انحصار را فراهم می کند که این امر، خود به خود به معنای از بین رفتن مزیت و کارایی است.

متأسفانه در نظام مالیاتی کشور نیز مشکل داریم. دولت اولین منبع درآمد مالیاتی خود را در دست تولیدکنندگان داخلی می بیند و اولین جایی را که برای اخذ مالیات هدف می گیرد این قشر از جامعه است. چرا باید تولیدکننده ایرانی که به زمین پیچ و مهره شده است، حتی مالیات مصرف کننده نهایی را هم بپردازد؟ در بازار سرمایه هم ضعف داریم. بسیاری از واگذاری ها، رنگ و بوی خصوصی شدن را ندارند. برخی واگذاری ها نیز منطقی نیست. واگذاری سهام بانک ملت - علیرغم ضرورت غیرقابل انکار خصوصی سازی بانک ها - از این دسته است، چرا که در شرایط کنونی که بانک ها با آن درگیر هستند، چنین اقداماتی نتیجه بخش نخواهد بود. در نهایت باید گفت ما دلسوزان وطن هستیم و در جهت اعتلای آن حاضر به هر نوع فداکاری می باشیم. هر کجای دنیا، با هر شناسنامه و کارت هویتی که باشیم، محل تولد ما ایران است. امیدواریم دولت ما که علیرغم همه فشارها و بی انصافی های جهانی، حرکت های خوبی را در عرصه بین الملل و در جهت اعتلای نام ایران برداشته است، عرصه اقتصاد را نیز با مدیریتی مناسب به سرانجامی مطلوب برساند. ■